

Ingyen cirkusz

Máskor is előfordult már, hogy villamos karambolozott személygépkocsival, vagy fordítva. Tegnap is ez történt a Lenin körúton, a benzinkút szomszédságában, körülbelül délután háromnegyed 2-kor. A kis karambol miatt valószínűleg felfordult a villamosok közlekedésének rendje a 2-es vonalon. A Mérey-kiterőben pedig már ott gyülekeztek a kalauzok és kocsivezetők, hogy az új műszakba lépjenek 2 órától.

A közlekedési rend felfordulása úgy látszik, őket is felbolygatta, keresték kocsijukat, amelyet nem találtak. Csoportba verődve hangoskodtak — nyomdafestékét nem tűrő kifejezésekkel is. Mindenki a másikat akarta irányítani, s ebből hosszú vita kerekedett. A kocsi közben állt, s az utasok csak nézték a hangos civódást, amelynek közepette egy kocsivezető a járdára csapta a kezében levő indítókart. Aztán valahogy mégiscsak megegyeztek, s a villamos elindult.

Másképpen nem lehetett, csak ingyen cirkusszal?...

L. F.

Egyetemista néptáncosok Magányosok

Szorongással, izgalommal, egészséges lámpalázzal simogatták a lépéseket, egyengették kecsessé a mozdulatot függő mógótt, fellépés előtt az egyetemista néptáncosok. Szerda este a szegedi egyetemi napok programfüzetének útbaigazító tanácsára mentem a Móra Ferenc Művelődési Otthonba, s mikor az együttes vezetőjét, Cseh Istvánt sikerült kibogozni a keskeny öltözőfolyosó zsivalyából, első kérdésem mindjárt az volt, melyik egyetem táncegyüttese készül a bemutatóra.

— A József Attila Tudományegyetemé — hangzott a meggyőző válasz, s mielőtt elbizonytalanodtam volna, mindjárt hozzátette: — Az egy esztendeje újalakult tánc csoportunké, melyhez ének- és zenekart sikerült verbuválni a zenekedvelő fiatalok élén gyakran ott lobogó Szécsi József tanár, valamint Vida János második éves jogász vezetésével. Táncosaink mestere, irányító koreográfusa, betanítója és szólistája Lipták Mária, közvetlen egyetemi patrónusa, aki szintén ott szorított a készülődők között) Vörös László bölcsészkar tanársegéd. Műsorunkkal egy esztendeje járjuk a környéket, nyáron Újvidéken is felléptünk, s célunk: a játékos-vidám, tanuló-

Szillgyi Mózsef felvétele

Az egyetemi tánc csoport páros tánca

művelődő időtöltésbe fogalmazott népművelés.

A termet lelkes egyetemisták, a szereplők évfolyamtársai, kollegista-kollegái töltötték be, szinte valamennyi produkciót harsány tetszéssel, izgalmas szurkolással kísérve. S a pódiumról lekacsintó táncosok valóban kitettek magukért. Kalocsai és csongrádi párost, apátfalvi és szlovák lánytáncot, sándorfalvi és székely legényest (szólista Király Zoltán), szerb kólót,

szellemes trolit, perőcsényi verbunkot mutattak be, s a program végén *Vasárnapi tanyázás Kecséten* címmel egy kihalt népszokás frapánsan tematikus formába komponált variációjával is megbirkóztak — sikerrel. (A szólisták: Józsa Erzsébet, Süli István). A látottak alapján semmi kétség: **érdemes volt felújítani az egyetemi néptánc csoportot.** A táncok — ha nélkülöztek is a magasabb fokú, kombinált lépésformákat — szemnek kellemes, tetszetősen ritmikus, gondosan átgyakorolt formában színpadképek, közönségszívesek.

Ami az ének- és zenekart illeti — még érezhetően az útkeresés stádiumánál tartanak. Az egyszólamú kórus most mutatkozott be — magyar népdalokkal (melyekből *Fülp Sára* szólót is énekelt), s a 12 tagú zenész együttes kamara- és népzenekegyszerre: *Mozart* Divertimentot éppoly ambícióval játszottak, mint népdalfeldolgozásokat.

Nikolényi István

Nyár a hegyen ÚJ FILMEK

Bacsó Péternek, a Nyáron egyszerű és a Szerelmes biciklisták író-rendezőjének ez a harmadik és azt hiszem, legjelentősebb filmje. A Nyár a hegyen azért jobb, mert izgalmasabb, elgondolkodtatóbb, bonyolultabb.

Ha a szokványos kategóriák felől közelünk hozzá, először is akkor jövünk zavarba, ha azt kell eldöntenünk, politikai dráma-e látunk-e. A film ugyanis nagy politikai konfliktusokat villant fel. Három ember, egy fiatal festőművész, egy fiatal tanárnő és egy öregedő orvos a badacsonyi tanácstól megvesz egy elhagyatott barakkpöleket, amely annak idején internálótábor volt; foglyai a közeleli kőbányában dolgoztak. Később kiderül, hogy a doktor valaha ennek az internálótábornak a foglya volt, sőt aztán találkozik Veszélivel, a tábor volt parancsnokával. A két férfi a felszabadulás előtt együtt dolgozott az illegális kommunista mozgalomban. A találkozás izgalmas, nagy lehetőségeket rejtő szakasz a filmben.

A rendező azonban nem bontja ki a cselekményeknek ezt a szálát, hanem más irányba vezeti és — a szokványos kategóriák szemcséiből folytatva az elemzést — a film második részében a „szerelmi dráma” állítja a középpontba. A lány ugyanis egyre jobban csodálja a doktort, és egyszer, a film vége felé, egy születésnap mulatság után, éjszaka bekopog a szobájába. A

doktor azonban józan szomorúsággal elküldi a lányt.

Mit láttunk hát? Politikai vagy szerelmi dráma, vagy a kettő ötvözetét? A kérdésben rejlik kudarcnak, azt hiszem nem a film az oka, hanem *szokványos kategóriáink merevsége.* Elhangzik a filmben egy mondat, a festő vágja a doktor szemébe: „Menjen el! Maga mindenkit megbolondít! Nem lehet kibírni ezt az állandó feszültséget!” Ez kulcsmondat. A mondanivaló e körül kell keresni. A doktor, aki az internálótábor után egyedül marad, — felesége elvált tőle — találkozik egy szerelemmel, vagy annak legáltalában a lehetőségével, tehát egy teljesebb élet reményével. A doktor azonban szembekeverül a festő személyében megjelenő erőszakal, aki féltékeny. A film idillikusan

záródó képsora — a festő, a lány és a doktor élete a megszokott mederben folyik tovább — valójában és valahogyan azt mondja, hogy amiképpen annak idején az internálótábor, most ez a furcsa üdülő zárja el a doktor előtt az emberi kiteljesedés útját. A film igazi tárgya: **az erőszak, a jogtalan beavatkozás kártevése.**

A film nem sokat törődik a szereplők hagyományos jellemzőivel. A színészek mégis meghatározott körvonalú karaktereket mutatnak be. Elsősorban *Mensáros László* (a doktor), *Gyöngyössy Katalin* (a lány), *Tomanek Nándor* (Veszeli) és *Pecsenke József* (a festő), az amatőr filmkészítő, aki a valóságban is, akárcsak a szerepében, festőművész.

Ö. L.

Az algíri csata

„Nem propagandisztikus, vagy franciaellenes filmet akartam csinálni. Félig magam is francia vagyok, feleségem egészen az, és sokáig éltam Franciaországban. Az algíri csata egy nemzet születését mondja el, mint amikor egy föld alatti folyam végül kitor a napvilágra; azt a megszálltságot, amelyben több millió ember osztozik, akik számára minden eszköz jó, ha a szabadsághoz vezet” — nyilatkozott az olasz Gillo Pontecorvo filmjéről, mely elnyerte az

1966-os velencei fesztivál nagydíját. A filmet méltató kritikák elmondják: híradó stílusú, dokumentációs hitelességet, naturalisztikus azonosulást keltő rendezésben van legfőbb ereje, hatása. Ezáltal csak két jellegzetességet említhetünk. Az egyik, hogy Pontecorvo filmje bizonyos értelemben rokon alkotás Janecsó Miklós közelmúltban bemutatott filmjével, a Csillagosok, katonák-ka. A vérkeringés azonos bennük. Mindkettő a harc nyers, nyitott eszközü vállalását, a félelmet nem ismerő, a beleszületettséget annak objektív voltában elfogadó, véle pillanatra sem perelő elszántsággal ragadja meg.

A másik jellegzetesség a kettős szimbólum — ami a film cselekményvonalát végigkíséri. A nézőt egy arab férfi, Ali La Pointe, az FLN utolsó szabadon maradt vezetője történetén keresztül vezeti a film az események közelébe. Bestiális elpusztítása előtti pillanatoktól kezdődik, s emlékezés-szerűen pergeti vissza a történetet, miként vált az egykori rongyos tolvajfiúból a nemzeti felszabadító szervező vezetője. A film során a fiatal ember sorsának alakulása jelképezi a forradalmat, s viszont: mikor elhagyja őt a kamera, az események menetéből mindig visszacsaját a néző az ő helyét, életútjának alakulását is.

J. A.

N. I.

A férfi, akit szeretek

Ha őszinték akarunk lenni: nehezen lehetett kideríteni, ki az a férfi, akit szeretek, s emiatt a film okozta csalódás az utolsó képkockáig tart. Mert miről is szól ez a színes, szélesvásznú szovjet film? Egy aprólékos két fiáról és a fiúk két hölgyismerőséről. A „férfi” tehát közöttük kellene keresni. Persze azért meg is találjuk, illetve a szóbanforgó hölgyek egyike találja meg, de olyan konfliktusmentes cselekménybonyolítással, hogy — szerelmi tematikáról lévén szó — az izgalmasabb helyzetekhez szokatlan nézőt sóhajtozva szögezi a székhez az elkéseregés.

De nemcsak a film tempója lassú, hanem a szereplők alkata, jelleme is sematikus, bár tipikussá igyekeztek megformálni a szerzők a családjáért lemondásra, önfeláldozásra kész atya és hideg, céltudatos orvos-, valamint kamaszfi alakját. Ami erénye lehet a filmnek, az a cinema verite közvetlenségével ábrázolt emberi kapcsolatok, a hitelesen megrajzolt otthoni környezet, a humoros, könnyed párbeszéd, a filmben szereplő kamaszok, suta bakfis-szerelem ábrázolása, s a főszereplők, Grigorij Zsenov és Tamara Szjomina játéka.

„Házásoknak belépni tilos” címmel érdekes cikk jelent meg a Népszava 1967. szeptember 24-i számában. Arról ad hírt, hogy Csepelen megalakították a magányosok klubját. De ezt megelőzően, s követően is számos lap hasábjain vetődött fel a kérdés; hogyan közvetíthet a társadalom lélektől-lélekeg, hogyan kellene társasághoz, közösséghez, társ-hoz-párhoz segíteni az egyedülálló, egyedül élő embereket?

A fájó pontoknak ez a gyógyító szándékú kitapintása, a rákérdés és felelet-keresés adhatta a tollat egyik levélírónk kezébe. Levele névtelen ugyan, mégis a szándék tisztasága és embersége messze emeli a névtelen levelek ismert kategóriájából. S mert sokak nevében szól, érdemes, sőt szükséges teret adni a felvetett gondolatoknak, érdemes, sőt szükséges vitára bocsátani javaslatait.

Sokan vannak Szegeden is, akik már nem tartozhatnak az ifjúsági összejövetelek résztvevői közé, kinőtték vagy „kiöregedtek” a bálak, ótárai teák, klubestek szórakozásából, s ugyanakkor nem értek családi révbé. Magányosok. Egyedülletük sokféle eredetű; vannak köztük pártában maradt leányok, agglégények, elváltak, özvegyek, s bizony csak kis részük tudja magányát feloldani baráti társaságban. Vannak köztük, akik egyszál magukban nevelnek gyermeket, vagy gyerekeket, s úgy érzik, már reményük sincs, hogy megfelelő társat találjanak.

Még jóval innen a nyugdíjas éveken, de már jóval túl az ifjúságon; esetleg néhány nagy tévedésen, csalódással végződött házasságon is túl — ezek az emberek várnak, várnak és legtöbbször hiába. Mert a talán éppen egymásra várrakozóknak az útjai messze ágaznak egymástól.

Még a nagyobb üzemekben — fejtegette levélírónk — nagyobb az egymásra találás lehetősége is. A kisebb munkahelyen dolgozók azonban még nehezebb helyzetben vannak. Az egyedüllet zárkózottságot eredményez, kisebbségi érzés, keserűség, dac jár vele; újabb meg újabb sorompók, amelyek csak növelik a kirekesztettség érzését. Persze látunk olyanokat, akik hősiessen viselik el a nagy egyéni problémát, jó kedélyükkel, humorukkal enyhítve a gondot, beilleszkedve a munkatársak közé. De ez csak a hétköznapiakra vonatkozik. S még akkor is ott vannak az egyedüllet esti. Családosok társasága? Más világ. Egyedül szórakozni; rádió, színház, presszó? Ha örömeik telnek is valamiben, ott az ürm: nincs kivel megosztani. S a másik probléma: érzékenységük kevésbé tud megbirkózni az ódivatú előítéletekkel (lásd: magányos nő a presszóban), mint mondjuk egy mai fiatal.

Ide kíváncsodik néhány sor a levélből: „Aki kiegyensúlyozottan, családi kötelékben él, talán nem is tudja elképzelni, hogy a munkaszünet, a vasárnap délutánja milyen üres, sivár annak, aki egyedül él; hogy — elletében másokkal — nemhogy nem várja, de szinte retteg a hétfétől, amely az egyedülletet jelenti számára.”

Ezeknek a hasonló sorsú középkorú szegedi nőeknek, férfiaknak lehetne szombati, vasárnapi otthona az a klub, amelyet megalakítását levélírónk szorgalmazza. Sokféle javaslatot vet fel; azt, hogy köztölt szabályzata lehetne, mint a csepeliek, s ide is kizárólag magános „családi állapotúak” járhatnának el; azt, hogy klubszéri keretek közt ismeretterjesztő előadásokra is sor kerülhetne, lehetne közös színház-, mozilátogatást, kirándulást szervezni; azt, hogy az üzemből a bizalmiak javasolhatnák, kiknek küldjön meghívót a szervezőbizottság. Legfőképpen pedig, hogy minél több társadalmi szervezetnek — élen a Hazaifas Népfronttal, a nőtanácsal — kellene bábáskodni a klub létrejöttén; azon, hogy megfelelő helyiségben, a legalkalmasabb keretek között működhessen.

Társadalmunk az egyén boldogulását munkálja ki évéről évre hatékonyabban; az anyagi igények kielégítésén túl a teljes, szép emberi élet feltételeit is meg akarja teremteni. A magányosok sorsa persze elsősorban önmaguktól függ (nehéz hinni valamiféle „boldogságfelelősség”) egy azonban bizonyos: aki az egyedülállók közül hozza egymáshoz, közelebb juttatja őket a magány feloldásához is. Az újságból már ismerős példa, a diszkrét ismerkedési „szolgálat” és a csepeli klub megalakulása, működése nyomán joggal vetődik fel a gondolat: hasznos lenne Szegeden is út-módot találni ilyen klub létrehozására. Baráti szálak, új emberi kapcsolatok szövődhetnek itt, s már az is társadalmi nyereség volna, ha a magányosok egyrésznének szívéről leolvadhatna így az elhagyatottság érzése.

Ezért is bocsátjuk vitára a kérdést: hogyan gondolkodnak róla a többi magányosok: érdemes-e, és ha igen, milyen keretek között érdemes megalakítani Szegeden a magányosok klubját?

SIMAI MIHÁLY

A Zeneművészeti Főiskola jubileumi koncertsorozatából

Kamaraest

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozata ünnepi hangverseny sorozattal emlékezik a világtörténelmi eseményről. Az első tanári kamaraest a főiskolai tanárok bemutatkozása volt, bár a közreműködők szegedi szakiskolai szereplésük révén már évek óta népszerűségnek örvendek. A műsoron két Prokofjev-mű, az orosz Őtök szervezőjének, Balakiernek két darabja és Bartók I. Rapszodiája dokumentálta a szovjet és XIX. századi orosz muzsika, valamint a nagy magyar zene-költő folklór indítékú rokonságát. Szergej Prokofjev a mi századunk vezető egyéniségei közé tartozik és III. zongoraszonátájával már megcsillantotta későbbi alkotásainak néhány jellegzetes

vonását. Az 1949-ből való C-dúr gordonka-zongoraszonáda elmélyült hangvétele, a Kirobbanó sikerük tudható be, részese, egy sokszor felbukkanó ironikus fíntor tovább bővíti a zeneszerzői sajátosságokat, amelyek együttes hatását még fokozzák bizonyos zenekari ötletek, átültetések, elsősorban a II. tétel sziporkázó lezárása. Ez a neoklasszikus Prokofjev, miként Bartók, a zenei jövőbe mutat. A mai fül számára Balakizer Islameny című virtuóz zongorafantáziája elhálványodott, s értékében nem hasonlítható a XX. századi mesterekhez.

Dicséretes a műsor minden számának kivitelezése, a zenei és technikai elemek összehangoltsága, magas színvonal. Első helyen említjük Kedves Tamás és Bódas Péter ragyogó összjátékú, az igazi kamaramuzsika

Szalmári Géza